

طاشينك

ارمنجه يومى سياسى غزبه

صاحب امتياز: هراير مامورى بابه

"TACHINE",
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN
SMYRNE

Directeur - Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN

10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆԷ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԳ.	ՎԵՑ.	ՅՈՒ.
ԻԶՄԻՐ	80	40	30
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԳԱԼԱՏ	80	40	
ԱՐՏԱՍՍՆԱՆ	25	15	20

Չհրատարակված ծեռագիրք եւ չեն արժուի

ՏԵՐՄԻՆ - ԽՐԱՐԱԿԱՐԱԳՈՒՄ

Հ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ՀԱՅԵԼՔԻՆ ՄԵՋ

Հարգանքներն ամեն կողմից սկսած, պատգամաբան միջոցներն անբաժանելի են, պաշտպանություն բաժանված չեն թողուր, դատաւարական ասան ճշտակ բաժանված չեն թողուր, պիտի ասան մեզի, սինչեւ որ ոչմասկալ զիտակ մը դարձնեն, անպատճ, ցամքած, խնայողությամբ:

Եղածներն չբաժան անա անպատճ, ինչեւ օրային կողմի ընկերությունն եւ անապատյան աս. կացոյց մը կ'որոշէ, լախսի հարուած մը աստիճան ամեն անոց, որոնք օրային կողմի պէտք ունեն իրենց մեքենաներն դարձնելու, իրենց սենեակն քաղցրեղեն կամ լոյսի գույնի չմնայուն համար:

Ասկից առաջ օրային կողմի հազար ոսթի զինն էր 371/2 դր. սակեղան, այս գինէն կ'օգտուէին այն անոն գործարաններն որոնք օրային կողմի մեքենաներ կ'գործածէին եւ անոց սպասած մէջ մի հազար քիւպ ոսթին մէջ մեքենայի եւ թէ լուսաւորութեան համար 35 աւ հարիւր գեղջ մը կ'արուէր, այնպէս որ մէջ մի հազար քիւպ ոսթի զինն կուգար գեղջեւ 24 դր. սակեղան, մինչդեռ ընկերությունն յառաջիկայ Փետրուար 1 է սկսեալ նոր անապատյան կ'որոշէ հազար քիւպ ոսթի համար 30 դր. սակեղան, չմնայուն եւ 30 աւ հարիւր գեղջի ընկերական կանոնը, որով 24 դր. ի փոխարէն պիտի վճարուի այժմ 55 դր. այսինքն նախորդ գինէն շուրջ 130 աւ հարիւր աւելի:

Ասկից պարզապէս անմասնելի համեմատութիւն մըն է եւ կ'ըստէ ամենեւեւ անկարելի է անցնել անգամ, ասկից պարզապէս իրանումը գոյէ՜, կողմ մի՛ սպասուի, զորմ մի՛ ընել անգամ պէտք ունի մըն է, եւ երբէք չէր սպասուի որ իգ. միտի ամեն, վաղեմի ընկերություններէն մին այսպիսի անիւտ ընկերացի մը հետեւէր, առաւելելով որ հանքածուխ եւ անոր յարակից նիւթեղենները արած են:

Ընկերությունն անշուշտ նոր հանքածուխ չէ գտած կա՛ իր ունեցածն կ'սպասուի կամ թէ քաղաքին մէջ գտնուած հանքածուխներն կ'գործածէ. արդ՛ եւ ինչ ունեցածն կ'գործածէ՛, այժմու գինեղով ասորանք չէ՛ լրած իրեն, իսկ եւ ինչ անգամ անապատյան մէջ այժմ կ'գնէ իր պէտք ունեցածը, չեւ կարծիք որ Փողաքաղաքներէն կամ պատկանել իշխանութիւնն իրենց միջառնութիւնը զանաւ իրեն եւ ինք անպատճ չափազանցեալ գինեղով ամուսն գնել, գոհացնելու համար քաղաքին լուսաւորութեան եւ իր յամախորհրդան ալեք եղած օրային կողմը:

Ամեն պարզապէս դարձեալ ժողովուրդն է որ կ'սպասուի, ժողովուրդն է որ կ'վստասի եւ եւ ինչ պատկանել իշխանութիւնն անգեղութեան չունի այս եղած անապատյան քաղաքներէն անապատյան պիտի միջառնէ, որպէսզի անելի քաղաքաւանական ասկից մը որոշուի եւ դարձեալ հաստատուի 30 աւ հարիւր գեղջի, չմնայուն համար իգ. միտի մէջ գոյութիւն ունեցող մեծ ու փոքր հաստատութիւնները:

Այս կարեւոր կէտերը կ'նշուած ընկերությունն անգեղութեան եւ քաղաքաւանական խոյնին, որպէսզի դարձան մը խորհին եւ փնտր. 1 է առաջ քաղուի կարգադրութեան մը յանկի յօդուս ժողովուրդն ամեն դատարարներուն:

ԵՍ

ԾՈՎՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Մեծն Պետրոսի ժամանակէն մինչեւ հիմա, ռուս քաղաքականութիւնը, բոլոր նպատակները, գերադաս համարած ու հաստատուող հետադարձ իտալի մը հանդէ, այդ է «բաց ծովերէ մինչեւ վրայ նաւահանգիստ մը ունենալ»: Մեծն Պետրոսի ճշմարտութիւնն որ թուրքից հանդէպ ցոյց տուած հակառակորդութեան պատճառը ցամաքային սահմաններու մէջ իր կաշկանդութեամբ երկրին մէջ, «պատահաններ» բանալու տեսնանք երբեք է. Այդ ամեն Ռուսիոյ միակ նաւահանգիստը Ալիսայի ծովու մէջ Ալեքսանդրիայի նաւահանգիստն էր, որ կը գտնուէր երկրին մէջ ծալքը, խիստ ցուրտ մէկ մասին մէջ: Ասկից այնքան օգտակար չէր կրը. նոր հանդիսանալ Ռուսիոյ, մասնաւորապէս որ տարւոյն երկու երեք տարի կը մը:

Նոր միշտ ստանա: Մեծն Պետրոս Պալ-թիկի եղերքները գրաւեց ու ինքեղեւ պարկը հաստատեց, Ռուսիոյ, հիւսիս-արեւմտեան կողմէն նաւահանգիստ մը տուաւ ու Ալեքսին ալ տանելով հարաւային կողմէն պատահան մը բացած եւ դուռ Ռուս կառավարութիւնը վերջերս Մե Շովու մէջ կարգ մը նաւահանգիստներու տնտեսական հանդերձ, ներկայ պատերազմին մէջ անանք խիստ լաւ կերպով թէ, Մե Շովու ու Պալթիկի գոյութիւնը համար ուրիշ պետութեանց հրամանը տանելու ստիպուած է: Այս անցքերը, ներդրեցին ու ջրանցքները երբ փակուին, յիշեալ երկու ծովերը երկու լիճերու կը փոխուին, որով, ինչպէս երբեք հարիւր տարի տառ շունտապէս այսօր ալ Ռուսիա ցամաքային սահմաններու մէջ կաշկանդութեամբ կը մնայ: Ռուսեր 1770ին իշխան Ալեքսի հրամանատարութեան ներքե «Ուրա» տորմի մը գրեկելով Միջերկրականի մէջ նաւահանգիստ մը գրաւելու ջանքեր կատարեցին, բայց երբ Բարսիլի գաղաղակը իրենց կը յայտնէր թէ անկարելի է Միջերկրականի վրայ մնալ, ռուսեր ճարտարական ծովու ու Ատլանտիկի վրայ ուղեցին զիւրեք գրաւելու: 1858ին, Ալեքսի իւր Վլասովոսթոկի նաւահանգիստները գրաւեց: 1893ին Բորթոսթիւրի նաւահանգիստը քանի հինգ տարի պայմանաւորութեամբ վարձեւով Միջերկրի կը կախուէր զիւրով այս նաւահանգիստ միջոցներ ջանաց ինքեւն ու Մուգալթի ծովով, որոնք ամբողջն ալ ցոյց կուտան թէ ռուս քաղաքականութիւնը նոր շրջանի մը մէջ մտած էր:

Այդ պարագային Ալեքսանդր Մալոյ մէջ կ'իշխուէր շահերը մտնելով արեւելեան գործերու նախընտրելի իրենց բոլոր ուղարկութիւնը, որ իրենց համար մեծ սխալ մըն էր: Ալեքսի անապատյան կեանքը կ'անգամ ինչպէս վաղեմի Մալոյ մէջ կը գտնուէր եւ իր Մալոյ մէջ ունեցած շահերը արեւելեան շահերէ քանիցս բարձր են ու կ'ընդարձակուի Ալեքսի համար, Մալոյ մէջ Ռուսիոյ արդաւ գործունեութեան տագնապը ալ կը նշանակէ արդարեւ յատկապէս լաւըրովին Ռուսիոյ:

Մալոյն երբ նկատի տանենք Ռուսիա ճարտարական պատերազմի մէջ Բորթոսթիւրի ձեռնարկին ջուրը ինչպէս պէտք անի իտալիցի թէ Վլասովոսթոկի նաւահանգիստը տարւոյն մի քանի տարիները կը մնայ միշտ ստանալ, բայց որչա՞ք կերպով պիտի տեսնուի թէ, Ռուսիոյ համար այսօր եւ ամենապարզը հարցը եղած է բաց ծովու վրայ նաւահանգիստ մը ունենալ:

Ռուսիոյ երբեք համաձայնութեան մէջ զիւր գրաւելու պայմանները ամենեւեւ առաջ պէտք է այս անապատյան քանիցս Անտարկտիկայ գաղաղակութիւն կ'ընող պետութիւնը, որոնց մէջ նաեւ Ռուսիա, ներկայ պատերազմի մէջ յաղթութիւն կը յաւանը Յաղթութեան պարագային անկարելի, երբ Ռուսիոյ Կալիքիան, արեւելեան Բորթոսթիւրի կ'ամ ցամաքային մեծ հոգաւոր մը կ'ընէ, երբեք Ռուսիոյ համար վարձատրութիւն մը չափի համարուին այս կ'ընենք, եւ իր քաղաքականութեան անյարմար պիտի համարուին:

Ռուսիա ի նորոյ այսքան պարագի տակ մտնելով ու հազարաւոր եւ միլիոն նաւեր անձեր գտնելով, փոխարէն կը յաւանը բաց ծովու վրայ ելլելու Այս պատգաւին, կարեւոր է հարցնել թէ Ռուսիոյ վերահիշեալ կողմ Ալեքսի ու Յարմատ մասնաւոր ծովերու վրայ մասնաւորապէս:

Իրեն ունեցող Ալեքսիան — արդեօք ո՞ր ծովու վրայ Ռուսիոյ նաւահանգիստ մը տալու համար կ'օգնեն անոր: Ալեքսի, Յարմատ եւ Ռուսիա երբ այս պատերազմի մէջ յաղթական հանդիսանան, թէ եւ չէ կարելի հաստատել թէ հաշտութեան գոյացման պահուն ու է խորհրդակցութիւն չէ կատարուած եւ կամ հաստատութիւնը չեն որոշուած, ամեն նշաններ ցոյց կուտան թէ Պալթիկիան պետութեանց միջեւ վերահիշեալութեան նման պատերազմի ակիւր բարեկի, Լոնտոնի ու ինքեղեւրի կառավարութիւններն ալ միեւնոյն սխալ գործած են: Որովհետեւ երբեք մէջ բաց ծովերէ մինչեւ վրայ Ռուսիոյ նաւահանգիստ մը տալ, ինչպէս երբեք չի համաձայնել Ալեքսի ու Յարմատի հիմնական շահերուն հետ, Թագաւորականի վրայ նաւահանգիստ մը տալն ալ երբեք չի համաձայնել Ալեքսի զիւր նաւից կողմ ճարմանի շահերուն հետ:

Ներկայ պատերազմին Գերմանիոյ, Աւստրիոյ, ու Թուրքիոյ յաղթանակով վերջանալը ստույգ լրջաւոր համար, երբեք պատճառ չպիտի մնայ երբեք համաձայնութեան Ռուսիոյ ծովային բազմաքանակութեան մասին խորհրդակցելու նշան: Իսկ եթէ այսպիսի համաձայնութիւն մը ըլլար Ալեքսի եւ Ռուսիոյ միջեւ համապատկերութիւն մը ցոյց պիտի տար իր զուլը, եւ Յարմատ պիտի ձայնէր իր զաղթանակներու վտանգը: Այդ պարագային անգի պիտի ունենար երկրորդ պալատիան պատերազմի նման «գաշ-նալիցներու կարգը»:

Բայց որովհետեւ երբեք համաձայնութեան յաղթանակը անկարելի է, «գաշ-նալիցներու կարգը» ալ եւ անկարելի կ'ընտանայ: Բայց Ալեքսի եւ Յարմատի ընդհանուր կարծիքը արդեօք Աւստրիոյ-Կրէյնի վիճակին-Տէլքոսէ գահընձեւութեան, այս երկու երկրներու քաղաքականութեան ինչքան անեւ ճարման մը մէջ գրած ըլլալին գեւ չափով համաձայնութեան բաց ծովերէն մինչեւ վրայ ելլելու, Ալեքսի, Յարմատի եւ Իտալիոյ համար որքան մեծ վտանգ մը կաղծելը ինչեւ չեն խորհրդակցութեան միջոցներու ներքեւ իմէ յաղթութիւն վիճակի համաձայնութեան, Ալեքսի ու Յարմատի համար մեծ վտանգ մը պիտի կաղծէ: Տեւք թէ որքան յաւանք կը մտնի իրենց յամառութեան եւ ինչեւն այս պետութիւնները:

Սա պահ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Եգիպտոսէ վտարեալ ատարկացի տօքթոր Ամաթէր երբ Հոսթ կը ժամանէ Եգիպտոսի քաղաքական ու զինուորական կացութեան մասին Իտալիան թերթիքը կարգ մը յայտարարութիւններ կատարած է: Տօքթորը բաց է թէ Եգիպտոսի մէջ խաղաղութիւն կը տիրէ, ու արարներու տեսիլանց անհաշիւներ անգլիացիները գոհացուցած է: Տեղացի իսլամ մագալիսը որ օրօրապէս օմ, բանալին գաղաղակ կ'արտաբերէ: Ալեքսի այս վտանգին յաւանքը տեսնելու համար ծալքային միջոցներու կը գործէ: Առաջ անգլիացի կ'ընէ թէ թուրքի չափի կրնան Սուէզի ջրանցքին մօտեցալ իսկ այժմ կ'ընեն չափի կրնան ջրանցքին անցնելու Եգիպտոսի մէջ անգլիացոյց ու ծիր կը բազմանան 8000 հոգի որոնց մէջ 1500) հոգիներ ջրանցքի պաշտպանութեան յատկացուած են: Այս ու ծիրը անգլիացի երբեք արդեօք չափի:

Կրնան հանդիսանալ օմանցի զօրաց ջրանցքը անցնելուն առջեւ: Այս հոգի զօրքերը անխորժ, անխիթ ու անբան արարածներ են, որոնք բոլորովին կատարածի մասնած են անգլիական շրջանակները:

Դէպի Սուէզի ջրանցքը յառաջացող օմ, զօրքերը Եգիպտոսի երբեք թըշնամիներ չեն նկատուի, ինչպէս Գահրէէն կը հետապնեն Հոսթ «Սէքոյ» կը տեղեկանայ Եգիպտոսէ թէ, մամուլ վրայ գրաքննութիւնը ստատկացած է, տունեւրու մէջ խաղաղութիւններ կը կատարուին, հայրենասէրներու կողմանէ հրատարակուած կարգ մը յայտարարութեանց հետեւեալով բազմաթիւ անձեր կը ձերբակալուին, ժամանակ մը վերջ Եգիպտոսի կացութեան աւելի յոսի գոյն մը տալու կը գուշակուի, Եգիպտոսի Ալեքսի գէմ կ'արտայայտուին, ու ամեն ուրեք կ'ըսուի թէ Ալեքսիացիք այլեւս երկար ժամանակ չափի կրնան մնալ Եգիպտոսի մէջ:

«Սթամբուլ» թերթի Եգիպտոսէ հասած նամակ մը սպասէ կը նկարագրէ. Եգիպտոսի մէջ ընդհանուր կարծիքը Թուրքիոյ ի նպաստ է, երկրին ուսնալ անձերը իտալի Հիւսէին փեմալը ցած ու վատ կ'անուանեն: Ալեքսիացիք իրենց սպառնացող վտանգը տեսնելով մեծ ուժեր կը համախմբեն, իսկ իտալիները մզկիթներու մէջ իսլամ զինուոր յաղթութեան մասին կ'աղօթեն կ'ըսուի: Անպառ ու

Ալգալին Անցուղարձ

Առաջնորդ Ս. Նուրիյից օր այցելեց Պոլսէն մարտարան եւ բոլոր գաւառներէն պարտելով տիրող ընդհանուր կանոնադրութեան համար իր գոհութեան թիւնը յայտնեց:

Կիրակի օր, ժամը 2 ին թէպէճիկի Մանկապարտէզին մէջ տեղի պիտի ունենայ տարեկան տոնածառի հանդէսը: Նախագահութեամբ Առաջնորդ Ս. Նուրիյի համար որքան մեծ վտանգ մը կաղծելը ինչեւ չեն խորհրդակցութեան միջոցներու ներքեւ իմէ յաղթութիւն վիճակի համաձայնութեան, Ալեքսի ու Յարմատի համար մեծ վտանգ մը պիտի կաղծէ: Տեւք թէ որքան յաւանք կը մտնի իրենց յամառութեան եւ ինչեւն այս պետութիւնները:

Սա պահ

Առաջնորդ Ս. Նուրիյից այցելեց զինուորական ճամբարէն Գահմ Բիւլա փաշայի ինչ ինչ խնդրող մասին տեսիլանցները: Եգիպտոսի մէջ անգլիացոյց ու ծիր կը բազմանան 8000 հոգի որոնց մէջ 1500) հոգիներ ջրանցքի պաշտպանութեան յատկացուած են: Այս ու ծիրը անգլիացի երբեք արդեօք չափի:

